

Tiedote 9.3.2021

Kuvataiteen alan vaikea kokonaistilanne voimistaa koronan vaikutuksia

Maaliskuussa tulee täyteen vuosi koronaa. Kriisin vaikutuksia kuvataiteen toimialaan on voimistanut alan lähtökohtaisesti heikko rahoitustilanne.

Kulttuuriala on ollut yksi suurimmista kärsijöistä kuluneen vuoden aikana. Pelkästään kulttuurialan freelancereiden tulonmenetysten arvioidaan olevan **yli 200 miljoonaa**. Kuvataiteessa viime vuoden arvioidut tulonmenetykset taiteilijoille ja kuvataiteen yhteisöille olivat **yhteensä 28,3 miljoonaa euroa**. Vuonna 2021 jatkuneet rajoitukset nostavat summaa entisestään: arvio tammi-maaliskuun tulonmenetyksistä on taiteilijoiden osalta **7,3 miljoonaa** ja organisaatioiden ja gallerioiden osalta vähintään **2 miljoonaa**.

”Eri taiteen alat ovat lähteneet koronatilanteeseen hyvin erilaisista asetelmista. Kuvataiteessa koronan vaikutuksia ovat voimistaneet alan lähtökohtaisesti heikko rahoitus ja haastava tulonmuodostus”, kertoo Suomen Taiteilijaseuran toiminnanjohtaja **Annukka Vähäsöyrinki**.

Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus [Cuporen tuore selvitys](#) julkisen tuen jakautumisesta eri taiteenaloille osoittaa, että visuaalisten taiteiden osuus valtion kulttuurirahoituksesta on **1 %** (15,57 milj. euroa). Taidemuseotoiminta (37,1 milj. euroa, 2,8 %) mukaan laskettuna alan osuus on alle 4 %, kun esimerkiksi esittävien taiteiden osuus on 20 %.

”Visuaalisten taiteiden rahoituskuoppa konkretisoituu kuvataiteen yhteisöjen toimintaedellytyksissä, mikä heijastuu suoraan myös kuvataiteilijoihin, kun työllistäviä tai toimeentuloa vahvistavia rakenteita ei ole. Kuvataiteesta puuttuu esittävien alojen valtiosuosjärjestelmän kaltainen perusta”, toteaa Frame Contemporary Art Finlandin toimitusjohtaja **Raija Koli**.

Avustukset kompensoineet tulonmenetyksiä vain pienellä osalla taiteilijoista

Koronavirus on aiheuttanut tulonmenetyksiä yli **80 prosentille** kuvataiteilijoista. Tulonmenetykset ovat kohdistuneet yleisimmin teosmyyntiin, opetustöihin ja teostilauksiin.

Arvoa taiteelle	Visuaalisen alan taiteilijoiden tekijänoikeusyhdistys Kuvasto ry		
	Iso Roobertinkatu 3-5 A 22, 00120 Helsinki		p. 09 272 4022
	www.kuvasto.fi	kuvasto@kuvasto.fi	Y-tunnus: 0690995-2

Valtio, kunnat ja säätiöt ovat tulleet apuun, mutta vain pienellä osalla taiteilijoista avustukset ovat kompensoineet tulonmenetykset täysimääräisesti. Esimerkiksi viime vuonna taiteilijoille ja toiminimille Taiteen edistämiskeskuksen kautta jaettuja koronatukia voitiin myöntää kuva- ja valokuvataiteen yli 2000 hakemuksesta **alle puolelle (46 %)**, mikä kertoo tuen suuresta tarpeesta.

Tilanne on koetellut erityisesti valmiiksi haastavassa asemassa olevia itsensätyöllistäjiä. Yrittäjien väliaikainen oikeus työmarkkinatukeen on ollut tärkeä korona-ajan lainsäädännöllinen toimi. Se ei kuitenkaan ratkaise niitä rakenteellisia sosiaaliturvan puutteita, joita yksinyrittäjinä ja freelancereina toimivat taiteilijat kohtaavat.

Yritys- ja yrittäjätukien hakukriteerit ovat osoittautuneet soveltuvan huonosti visuaalisten alojen hakijoille, joilla vuosittaisen liikevaihdon vaihtelu on suurta. Esimerkiksi kuntien myöntämä 2 000 euron korvaus yksinyrittäjille jäi monelta kuvataiteilijalta saamatta, koska vaadittu vuosittaisen yrittäjätulon vähimmäismäärä ei täyttynyt. Valtiokonttorista haettava kustannustuki puolestaan on tarkoitettu korona-aikana syntyneiden kustannusten kattamiseen eikä korvaa menetyksiä. Kuvataiteilijan kohdalla esimerkiksi näyttelyn järjestämisen kustannukset ovat saattaneet muodostua jo paljon ennen koronaa, mutta peruuntuneen näyttelyn aiheuttamat myynnin menetykset realisoituvat nyt.

Kuvataiteilija työskentelee näyttelyn parissa useita kuukausia tai jopa vuosia. Näyttelyn pitäminen on tärkeä väylä tehdä taiteellinen työ näkyväksi, ja sillä on suuri merkitys kuvataiteilijan urakehitykselle. Koronarajoituksista johtuen lukuisia galleria- ja museonäyttelyitä on jouduttu perumaan tai siirtämään. Galleriat raportoivat viime vuodelta teosmyynnin menetyksiä yli **4,6 miljoonaa euroa**.

Lisääntynyt verkkokäyttö vahvistaa tarvetta turvata taiteilijoiden oikeudet tekijänoikeusdirektiivin käyttöönotossa

Viime vuoden kuvataiteen kävijämäärätilastot ilmestyvät syksyllä, mutta museoiden osalta laskua on raportoitu jo noin **3,2 miljoonaa käyntiä**. Sen myötä pudotuksia on odotettavissa myös Kuvaston keräämiin kuvankäyttö- ja näyttelykorvauksiin. Takautuvasti maksettavien korvausten myötä näyttelytilojen sulun seuraukset tulevat näkymään vielä vuonna 2022. Tilanne on vauhdittanut taide- ja kulttuuriorganisaatioiden digitalisaatiota, mutta teosten verkkokäyttö edellyttää tekijänoikeudellisten ansaintarakenteiden kehittämistä.

Arvoa taiteelle	Visuaalisen alan taiteilijoiden tekijänoikeusyhdistys Kuvasto ry		
	Iso Roobertinkatu 3-5 A 22, 00120 Helsinki		p. 09 272 4022
	www.kuvasto.fi	kuvasto@kuvasto.fi	Y-tunnus: 0690995-2

”Visuaalisen alan taiteilijat saavat edelleen vähemmän korvauksia teostensa digitaalisesta käytöstä verrattuna muihin aloihin. Osasy tähän on taiteilijoiden heikko neuvotteluasema, minkä vuoksi kuvataiteilijat eivät vielä juuri hyödy koronan aikana lisääntyneestä käytöstä. On tärkeää, että taiteilijoiden oikeudet turvataan lainsäädännöllä EU:n tekijänoikeusdirektiivin voimaan saattamisen yhteydessä”, painottaa Kuvaston toiminnanjohtaja **Tommi Nilsson**.

Myös kuvataidetahtumien päästävä tapahtumatakuun piiriin

Taiteilijoiden lisäksi kuvataiteen alalla toimii suuri joukko ammattilaisia, kuten tuottajia, kuraattoreita, oppaita ja yleisötyön ammattilaisia, joiden työskentelymahdollisuudet ovat heikentyneet. **Yli puolet** gallerioista on joutunut lomauttamaan vuoden aikana henkilöstöään. Myös kansainvälisen messu- ja näyttelytoiminnan elpyminen tulee kestämaan pitkään. Suomessa järjestetään vuosittain noin **40 kuvataidetahtumaa**, kuten merkittäviä kesänäyttelyitä, joiden on tärkeää päästä valmisteilla olevan tapahtumatakuun piiriin.

Kaiken taustalla vaikuttaa rahapelituottojen väheneminen ja sen myötä lähivuosina siintävät kulttuurirahoituksen leikkaukset. Veikkaus Oy arvioi, että vuodesta 2021 alkaen valtiolle ohjatut rahapelituotot vähenevät noin **300 miljoonalla eurolla eli 34 prosentilla**. Tuon mittaluokan leikkaukset olisivat kuvataiteen alalle täysin kestäättömät.

Toimenpide-ehdotuksemme akuuttiin koronatilanteeseen sekä kuvataiteen toimialan jälleenrakennukseen:

- Tuetaan kuvataiteilijoiden ja kuvataiteen yhteisöjen selviytymistä akuutista koronakriisistä apurahoin ja avustuksin. Myös kunnat ovat tärkeässä asemassa kulttuurialan elvyttämisessä.
- Päivitetään sekä yritys- että yksityisrittäjien tukien kriteerejä vastaamaan itsensätyöllistäjien ja visuaalisten alojen tarpeita, jossa liikevaihdon vuosittainen vaihtelu on suurta.
- Kompensoidaan kuvataiteen näyttelytiloille tartuntatautilain mukaisten sulkujen ja rajoitusten aiheuttamat taloudelliset menetykset.

Arvoa taiteelle	Visuaalisen alan taiteilijoiden tekijänoikeusyhdistys Kuvasto ry		
	Iso Roobertinkatu 3-5 A 22, 00120 Helsinki		p. 09 272 4022
	www.kuvasto.fi	kuvasto@kuvasto.fi	Y-tunnus: 0690995-2

- Tarkastellaan kuvataiteen alaan kohdistuvien rajoitustoimien oikeasuhtaisuutta ja luodaan vuoropuhelussa alan toimijoiden kanssa suunnitelma toiminnan hallitukseksi avaamiseksi.
- Tunnistetaan kuvataiteen tapahtumat, kuten merkittävät kesänäyttelyt, osaksi tapahtuma-alaa ja sisällytetään valmisteilla olevan tapahtumatakuun piiriin.
- Ratkotaan itsensätyöllistäjien sosiaaliturvan puutteita viipymättä. Jatketaan yrittäjien väliaikaista oikeutta työttömyysturvaan koronakriisin yli.
- Kehitetään visuaalisen alan tekijänoikeudellista ansaintalogiikkaa ja turvataan taiteilijoiden oikeudet EU:n tekijänoikeusdirektiivin implementoinnissa. Edistetään museoiden taidekokoelmien verkkonäyttämistä Taidekokoelmat verkossa - sopimuksella.
- Nostetaan kuvataiteen julkinen rahoitus yhdenvertaiseen asemaan muiden taiteenalojen kanssa. Kehitetään sekä suoran taiteilijatuon että yhteisörahoituksen rakenteita.

Lisätiedot

Annukka Vähäsöyrinki
Toiminnanjohtaja, Suomen Taiteilijaseura
0400 773 105

Raija Koli
Toimitusjohtaja, Frame Contemporary Art Finland
044 728 9938

Tommi Nilsson
Toiminnanjohtaja, Visuaalisen alan taiteilijoiden tekijänoikeusyhdistys Kuvasto ry
040 511 9440

Arvoa taiteelle	Visuaalisen alan taiteilijoiden tekijänoikeusyhdistys Kuvasto ry	
	Iso Roobertinkatu 3-5 A 22, 00120 Helsinki	p. 09 272 4022
	www.kuvasto.fi	kuvasto@kuvasto.fi Y-tunnus: 0690995-2